

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 20. grudna 1867.

List 36.

Na koncu leta.

O človek! zri nazaj v preteklo leto,
Serce naj misli, komu je služilo,
Koga naj bolj je do sedaj ljubilo,
Če je spolnilo voljo Božjo sveto?
Lej! čas beži ti v večnost neizmerno,
Življenje tvoje je podobno peni, —
Skopniti kakor v peči — sneg — ognjeni;
Obdaja zmir nevarnost ga stotérno.
Kaj toraj serce tvoje je sklenilo,
Ko se bo léto staro poslovilo?
Bo mar služilo svétu le v prihodnje? —
Oj! kmalo v jami ležal boš pri steni;
Zato le Bogu služi, dušo ceni:
Sicer gorjé bo v hip ti dobe sodnje! —

Radoslav.

Božična.

Svitlé se višave,
Snežene planjave,
Žari se obnebje,
Zginuje tema;
Nebeški duhovi
V pesmi se novi
Glasijo: Mir slava
Vsim, Aleluja!

Rodovi! vstanite,
S temote hitite,
Radujte se sreče,
Ki vam je došla!
Rodila Mesija
Devica Marija
Na jutrovih krajih
Je, Aleluja!

Nebesam bod' slava,
Prepevaj narava!
Molite narodje
Ljubezni Boga!
Daróv naberimo,
Jih k jaslim nesimo,
Častimo tam Dete
Ž njim, Aleluja!

Z nebés nam postavljen
Pastir, bod' pozdravljen!
Pozdravljen Mesija,
Sin živ'ga Boga!
Se Tebi darimo
In vsi posvetimo,
Sprejmi nas za svoje,
Kralj, Aleluja!

Ti Jezus premili,
Ovčic se usmili!
Glej najti Gospoda
Jim brani temá;
O pošlji nam luči,
Modrosti nas uči,
Ki pelje nad zvezde
Nas, Aleluja!

Ljubezen naj klije,
Mir Božji zdaj sijé
Čez hribe planjave,
Rodove sveta!
In čeda vsa bela
Bo Jagnjetu pela:
Hosana in slava
Ti, Aleluja!

M. Končnik.

Iz pastirskega lista mil. knezoškofa briksenškega.

(Prav razločno pojasnuje sedanje razmere.)

Preljubi v Gospodu! Spet se obračam v pastirskem listu do vas; in sicer mi daje zato priložnost okrožnica sv. Očeta Pija IX od 17. vinotoka t. l., v kateri se obračajo papež do vseh nadškofov in škofov katoliškega sveta. — Znano vam je, kake vnebovpijoče krivice so morali pred kratkim spet prestati sv. Oče. Obilne derhali so planile v posestva sv. Očeta, da bi jim odtergale in odvzele še zadnji košček dežele sv. Petra in prekucije napravile v Rimu. Vodil je te čete človek,

čegar ime Lahi zadnje leta visoko nad zvezde povzdigujejo, ki pa ravno zavoljo tega misli, da mu je pripušeno z nogo teptati vsako pravo in postavo. In v tej silni stiski se Pij IX niso obrnili do ljudi za pomoč, niso iskali rešenja pri mogočnih te zemlje, ampak obrnili so se do Njega, mogočnega Gospoda, ki je bil apostelnom in njih naslednikom obljubil: „jaz ostanem pri vas do konca svetá.“ Ukazali so papež očitne molitve v Rimu, pa tudi do vseh drugih vernih po svetu so se obrnili z okrožnico od 17. vinotoka ter ukazali tridnevne očitne molitve. Da bi se pa verni še obilniši in še bolj iskreno vdeleževali te cerkvene slovesnosti, podelili so vsem vernim, ki se bodo vse tri dni vdeležili teh očitnih molitev za sv. Očeta, po vredni sprejemi sv. zakramentov popolne odpustke, tistim pa ki se bodo opravil le en dan vdeležili, z ravno tem pogojem odpustek sedmih lét in ravno toliko štiridesetdnevníc. Ti odpustki se zamorejo obrniti tudi za verne duše v vicah.

Tako so sv. Oče svoje upanje stavili le v Boga in v molitev vernikov, in to upanje jih ni goljufalo. Bog je poslal pomoč: — hrabri papeževi vojaki so popolnoma premagali roparske čete pri Mentani, in tako je kar vgasnila slava tistega moža, ki je vodil te trume, in kterege ime je že lani ob vojski v tirolskih gorah temneti začelo. — Ali pa hočemo zdaj odjenjati od molitve? Nikakor ne! Vse kaže namreč na to, da britkosti in nevarnosti, katerih so imeli Pij že toliko preterpeti, še niso pri kraju. — Sej nas pa tudi naša lastna sila priganja k iskreni molitvi, sej je v naši ljubi Avstriji sedaj sv. katoliška Cerkev podobna čolničku, zoper kterege se zaganja in bije najsilnejši vihar, kakoršnih ne kaže veliko zgodovina; tako da se malosercnim poguba čolnička gotova zdí. Pervo priložnost temu sovražnemu boju zoper cerkev je dal tako imenovani konkordat, o katerem moram tedaj, če tudi nerad, nekoliko ob kratkem spregovoriti. *)

Konkordat se imenuje tista slovesna pogodba, katero sta sklenila in podpisala sv. Oče Pij IX in pa Njih velič. cesar Francíšek Jožef I leta 1855 18. avgusta, in v kateri so vravnane zadeve med cerkveno in posvetno oblastjo. Konkordat je tedaj skoraj ravno toliko star, kolikor časa sem jaz škof (tako pravijo briks. škof); in jaz sem izmed prvih avstrijskih škofov, ki so prisegli na to pogodbo. Ko sem bil namreč 8. marca leta 1857 za škofa posvečen, sem obljubil sveto, pred altarem klečé, da bom sam zvesto spolnoval vse povelja in naredbe sv. Očeta in pa da bom skerbel za to, da jih bodo spolnovali tudi drugi. Vidite tedaj, da sem v vesti navezan na konkordat, in Bog ne daj, da bi kedaj pozabil svoje prisege! In kako bi tudi le samo misliti

*) Ker je o konkordatu tolikrat govorjenje, naj omenimo, da v „Danici“ je bil poslovenjen l. 1856 v 9. listu. Vr.

mogel na to, sej nisem prisiljen prisegel na konkordat, ampak z veseljem, ker mene je koj veselje napolnovalo, ko sta sklenila konkordat Pij pa cesar. Veselil sem se, ker je konkordat oprostil cerkev tistega sitnega nadzorništva, kterege je vlada že od Jožefa II imela nad cerkvijo. Res da je v nekterih rečeh država bila cerkvi tudi varh, in to varstvo je odpadlo po konkordatu; pa moja misel je, da sveto cerkev Bog, moč njene zveličavne vere in ljubezen njenih vernih veliko boljše varuje, kot država; seosebno če še to državino varstvo od druge strani cerkev tlači in omejuje njeno prostost. — Z veseljem sem tudi pozdravil konkordat, ker jaz ljubim mir in edinost. V človeški družbi je pa veliko zadev, pri katerih imata opraviti cerkev in država in pri katerih je živo živo potrebno, da se zmenita in sporazumeta cerkveni in posvetni poglavar, kako je ravnati v tem ali unem primerljeji, in kaj je reč cerkvena, kaj pa pravica vladina. In to sporazumljenje se je zgodilo v konkordatu. — Vesel sem bil pa slednjič še konkordata zato, ker je po njem država to storila cerkvi, kar je tirjala pravica. Oblasti podeljene v konkordatu katoliški cerkvi niso kaj novega, temuč te pravice je imela in vživala cerkev že stoletja in stoletja, pa odtegnil jih ji je bil po večem cesar Jožef. Ta cesar je razderl vso prejšnjo lepo edinost med cerkvijo in vlado. Prejšnji vladarji iz rodú habsburškega so bili cerkvi zmiraj vdani in zloga je vladala med obema oblastima, ktero je pa razderl Jožef po tem, da je skušal vse djanje in početje sv. cerkve spraviti pod oči državine policije. To vtikanje vladino v vse, tudi notranje zadeve cerkvene, je ali popolnoma odvzelo ali pa vsaj zmanjšalo marsiktero cerkvi lastno pravico. — Zadnji čas je bil že tedaj, da se naši cerkvi pravica skaže in da se reši državine policije; to so storile še pred Avstrijo celo nekatere protestanske vlade, in to, pa nič več ne, je storila Avstrija v konkordatu.

Da se sami prepričate tega, hočem vam bolj važne določbe konkordata povedati in pokazati, ktere pravice ima sedaj cerkev, ktere so ji bile prej po cesarskih ukazih odvzete.

Sedaj se smem kar naravnost pismeno obrniti do sv. Očeta v Rimu, in naravnost od Njega prejemem naročila v cerkvenih zadevah; prej pa so vse pisanja škofijstva do sv. Očeta papeža prišle poprej še v roko avstrijskemu vladinemu poročniku v Rimu. In če so sv. Oče kaj hoteli sporočiti škofom, moralo je Njih pisanje poprej romati v pisarnico deželne vlade, in potlej še le, če je ta pripustila, se je smelo pisanje svetega Očeta razglasiti in spolnovati. — Sedaj smem vsled konkordata v svojih pastirskih listih naravnost do vas svojih vernih se obrniti, pred konkordatom pa se je moral dati škofov pastirski list prej k deželni vladi v poterdilo in pregled. — Sedaj smém ukazati vse, kar se mi potrebno zdí za koristno vladanje od Boga mi izročene čede; pred konkordatom pa sem moral za marsiktero cerkveno slovesnost in pobožnost še le v vradnijah privoljenja prositi. Da se je, postavim, privolil ljudski misijon, je bilo časih treba veliko prošenj in truda po cesarskih pisarnicah.

Kar se tiče šole, posebno ljudske šole, tudi ni konkordat cerkvi nič novega dal, temuč samo zagotovil ji je, kar je že od nekda imela, — da namreč smé paziti nad njimi. Nad ljudsko šolo namreč pazi domači duhovni oče, in nadzorništvo nad vse katoliške šole ima škof. Vendar ima pa tudi soseska kaj govoriti pri šoli; če je treba voliti učenika, smé ga soseska z domačim duhovnom vred navetovati škofu. Da cerkev pazi, da se v šoli nič napačnega ne godi in ne uči, to se celó protestanskim vladam prav in po pameti zdí; ali pri nas v Avstriji se je zadnje čase silo divji

boj vnel zoper to pravico katoliške cerkve. „Šola naj se loči od cerkve!“ tako kriče na vse gerlo. Da bi to dosegli, začeli so najprej gerčiti naše domače šole, kakor da bi sedaj ne bile piškavega oreha vredne in kakor da bi se otroci v njih res prav prav nič ne naučili. Ali tako govorjenje je nezasluženo žaljenje vseh tistih, ki imajo pri šoli kaj opraviti. Nihče ne pozná bolje ljudske šole kot jaz; pri svojih škofovskih obiskovanjih se mudim vselej po cele ure v šoli in sam izprašujem ne samo iz keršanskega nauka, ampak tudi iz drugih reči, in večidel vselej zapustim vesel in zadovoljin šolo. Učitelji, akoravno slabo plačani, kažejo hvale vredno vnemo za svoj stan, in tudi lastna učiteljev izobraženost raste veselo od leta do leta. Vem da bi se dalo pri naših šolah še marsikaj zboljšati in popraviti; gotovo pa ne bodo s tem zboljšali šole, če otroci iztergajo iz varstva skerbne matere sv. cerkve ter iz naročja Jezusa Kristusa; in če bodo na stroške soseskine tako napravljali šole, da bi se v njih podučevali otroci bodi si ktere koli vere, in če bodo mladino podučevali učitelji, katerih ne bomo smeli prašati pri nastopu službe: „ali ste judje, lutrani ali katoličanje?“

Kar tiče zakon med katoličani, spoznava sedaj država, da je eden ss. zakramentov naše sv. cerkve in hoče, da naj državljani zakon kot sv. zakrament sprejemajo. Zato prepuša vlada cerkvi, da ta odločuje, česa je treba, da je zakon veljaven; in vsako pričkanje: ali je zakon veljavno sklenjen ali ne, kakor tudi prošnje zaročencev, da bi se jima dovolila ločitev zastran skupnega prebivanja — vse tako vlada prepuša sedaj duhovskim sodnijam. Te duhovske sodnije pa se ravnajo po tacihih pravilih, ktere je tudi vlada pregledala in poterdila. So pa še tudi nekteri zakonski zadržki, ktere je postavila država in teh se tudi cerkev natanko derži. Kar pa tiče zgolj posvetno stran zakona, n. pr.: premoženje, dedšino enega zakonskega za drugim, ali skerb za izrejo otrok, če se zgodi ločitev itd., — v vseh taceh in enacih zadevah pa nima nikdo drugi govoriti in razsojevati, kakor le posvetna gosposka, vlada. Tako tedaj je zdaj v Avstriji z zakonom; nima li pri njem „cesar kar je cesarjevega,“ kakor je tudi Bogu dano, kar je Božjega?

Kaj se nam zdaj ponuja? Zdaj nam pa hočejo dati novo zakonsko postavo, ktere podlaga je načelo: cerkev nima pri zakonu nič opraviti. Zdaj skušajo vpejljati državljansko poroko, ktere jedro je v tem: da zakon je zgolj le državljanska, posvetna pogodba, da tedaj cerkev in njene postave nimajo pri nji nič opraviti in da se sklepa v cesarskih pisarnicah in pri županu. Res je, da ne bodo dobremu katoličanu branili, tudi pred altarjem nastopiti zakrament sv. zakona, — ali če že tudi vse druge slabe nasledke take postave na strani pustimo, le mislimo si: koliko pohujšanje bo to za keršansko ljudstvo, ko bo videlo, da v očeh državinih bo imela tista poroka enako veljavo, ki se je sklenila v cesarski pisarnici, kakor tista, ki se zgodi v pričo večnega Boga pred altarjem! ...

Take in enake pravice so cerkvi sveto zaterjene bile po konkordatu; pravice, ktere mora vsaka zdrava pamet priznati cerkvi. Nasproti so pa tudi državi ostale še obilne pravice zastran naše cerkve, ktere pravice so sv. Oče papež v konkordatu sveto zaterdili cesarski vladi.

Ena teh pravic je n. pr., da morajo škofi vse svoje pastirske liste in razglase, koj ko dan zagledajo, deželni vladi naznaniti. — Če je treba napraviti novo faro, ali že obstoječo razdeliti, ali več manjih făr v eno večo združiti, morajo tudi cesar privoliti v to. Preden škof na kaki realki ali gimnaziji koga izvolijo za kateheta, ali če imenujejo profesorja za bogoslovje, morajo prašati cesarsko oblast, če znabiti nima kaj zoper imeno-

vanega gospoda kateheta ali profesorja. — Če bi hoteli papež nove škofije napraviti ali sedanje drugač razdeliti, morali bi se prej s cesarjem porazumeti. — Cesar imenujejo skoraj vse škofe; in novi škofje morajo cesarju zvestobo priseči; tudi večino korarskih služb odaja ces. vlada, kakor tudi veliko veliko duhovnij. Cerkevno premoženje se brez cesarskega privoljenja ne sme prodajati ali zadolževati itd. itd. Ali so te pravice nič?

In vender se je vnel hud hud boj zoper konkordat, ali recimo raji odkritoserčno, zoper katoliško cerkev. Ali nam mar ne spričuje tega marsikak govor v dunajskem državnem zboru? „Le pripravite se, proč morate, vaša ura je že potekla!“ tako se je klicalo ultramontancem (ultramontance imenujejo: papeža, škofe, zveste duhovne in vse verne katoličane). Sv. Očeta papeža so imenovali: „ptujo vlado, ktere ure so štete.“ Ali ne napovedujejo take in enake besede očitnega boja zoper katoliško cerkev? Ali nam ne poterja tega tudi sprideno dunajsko časništvo; naj imenujem le „Neue fr. Presse.“ *) Ta list zasramuje cerkevno gosposko, od sv. Očeta pa do zadnjega zvestega duhovna; teptá vse, kar je svetega katoličanu, imenuje butce vse, ki se zvesto derže cerkvenih nauk, — napada celo našega Gospoda Jezusa Kristusa, aposteljne pa nauke svete naše cerkve. Veže me tedaj moja vest, da vas, preljubi kristjanje, svarim in vas odvrčam od tega, kakor sploh od enacih cerkvi sovražnih časnikov. Posebno opominjam tudi gostilničarje, da naj skerbé za svojo vest, ker res velika odgovornost jih zadene, če taki spisi leže na mizah po gostilnicah, da se ljudstvo z njimi ostrupi.

Vem, da tisti, ki take liste pišejo, se jezé, če se jim pové, da so sovražniki vere; temveč pravijo, da imajo vero; — kaj pa da jo imajo, ali bodi Bogu po-toženo, njih vera ni od Boga, ampak sami so si jo skovali ...

Preljubi v Kristusu! Ko sem se leta 1857 do vas obrnil v pastirskem listu, mi je neko čutilo napovedovalo, kaj bi se utegnilo zgoditi in zaklical sem vam bil takrat: „V kaj resnobnem času nastopim službo. Jaz se ne motim; meni ni mir odločen, ampak boj.“ In potem sem Vas opominjal, da krepko in zvesto stojte za Božjo reč. Kar sem takrat napovedoval, to se je zgodilo, zato se danes s toliko večim zaupanjem obračam do vas, in zaupnice, ki ste mi jih pošiljali od več strani, so mi porok, da me uslišite.

Krepko tedaj se poprimimo sv. vere! Kažite sveto vero pa tudi v djanji, ker mrtva vera, še posebno danes ne v. já kaj in se lahko preverže v nejevero. Sovražite nejevero, pa molite za zmotence, molite za nje zlasti ob tridnevni molitvi, ki se bo obhajala po cerkvah po želji sv. Očeta papeža.

Blagoslov trojedinega Boga, Očeta, Sina in sv. Duha naj bode vedno nad vami! — Hvaljen bodi Jezus Kristus in neomadeževano spočetje Marije Device!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Na prošnjo v. čast. gosp. Gustava Kestelna, fajmoštra pri mestni fari sv. Jakoba, so sv. Oče papež Pij IX s pismom 28. avgusta t. l. podelili popolnoma odpustke na dan sv. Feliksa mučenca vnovič za 10 lét. Zamorejo pa odpustke zadobiti od 2. večernic sv. dne do solčnega zahoda družega dneva (praznika sv. Stefana) vsi verai, ki se vredno spovedó in obhajajo ter potem v cerkvi sv. Jakopa, kjer je truplo sv. mučenca Feliksa, opravijo molitve za povikšanje sv. cerkve, za papeža, za mir in edinstvo keršanskih poglavarjev. Smejo

se pa tudi ti odpustki obrniti za duše v vica. — Imenovani dan se bodo v cerkvi sv. Jakopa pri altarju sv. Feliksa maše brale od 4 do 11 dopoldne. Zares lepe opravila o tako lepih praznikih! Koliko si more kristjan o takih priložnostih sebi in drugim za zveličanje pridobiti, pa tudi dušam v vica. pomoči sprostiti. —

„Danica“ nam je povedala, kako spodbudno je v Celji bratovšina sv. Uršule god svoje patrone obhajala. Tudi v naši fari obhajamo vsako leto osmimo sv. Uršule; ker ta čas je zjutraj ob 5 pri bratovškem oltarju sv. maša, in vsaki mesec se bere sveta maša za žive in mrtve te bratovšine. Gotovo ima tudi po drugih krajih bratovšina sv. Uršule svoje pobožne vaje. Ko bi nam hotli tudi od drugih strani kaj več o takih pobožnostih povedati, bi služilo drugim v spodbudo in v razširjanje bratovšine. —

— Pretečeno tretjo adventno nedeljo ob dvéh so zvonovi v Ternovski cerkvi odpeli k keršanskemu nauku, zraven na tako imenovanem „Kernu“ jo je pa banda urezala. Kako da se ljudstvo, zlasti mladina, s tem moti, ni treba popisovati. Druge leta tega ni bilo med Božjo službo. Smemo pa še marsikaj enacega pričakovati v dobi „edinozveličavnega“ konkordatoborstva.

— Zavoljo obilne tvarine ravno sedanjega časa nekterih spisov nismo mogli dokončati v starem letu; upamo pa, da ne bode toliko naskrižem, ker gotovo naj večí del letošnjih bravec ostane tudi zanaprej. Vr.

— Prihodnjo nedeljo ob 11 dopoldne bode v Čitalnici veliko veselje. 53 ubožnih dečkov in 37 deklic bo dobilo novo zimsko obleko, ki jim je napravljena po blagoserčnosti ljubljanskih dobrotnih serc na posredovanje g. dr. Orlove deržine. Prečast. gosp. véliki namestnik Anton Kos bodo delivec.

Iz Vodice, 6. grud. (Konec.) Zastonj bi si prizadeval tebi, dragi bravec, popisati globoke vtisljeje, ki jih misijon v srcih človeških zapusti. Že misijonska pesem sama na sebi, potem pretresljivi govori, skupne obhajila otrók, zdaj móž, zdaj žená, zdaj mladenčev, deklet, vredne spovedi, spokorne solze, ki se o misijonu pretakajo, ponavljanje kerstne obljube, kadar se cela fara slovesno in glasno in v novo satanu odpové in Kristusu zvestobo oblubi, goreče molitve, slovesno postavljanje misijonskega križa, — vse to ima nekako prečudno moč, ki se vredno popisati ne dá, vse to človeško serce tako pretrese, da se ne more dopovedati razun temu, ki se je sam sv. misijona vdeležil. Terši od skale bi móгло biti človeško serce, ko bi se o času sv. misijona omečiti in pretresti ne dalo. Res je sicer, da se tudi o misijonu vsi ne spreobernejo. Ali kdo so tisti, ki se ne spreobernejo? So tisti nesrečni reveži, ki morebiti že leta in leta v dušni slepoti živijo, pridejo sicer tudi k sv. misijonu, pa le ker druge vidijo ali iz radovednosti, ali k eni ali drugi pridigi. Že eno samo ali dvema pridigama tacemu revežu še ne more biti pomagano, sej se tudi dostikrat skala na prvi ali drugi udarec s kladvom še ne razsuje, vdrihni po njej kakor hočeš. Kdor pa sluša govornika od pervega do zadnjega in količkaj dobre volje seboj prinese, temu se mora v njegovi duši, če je bilo še tako mračno, na posled vender le razjasniti, da reče sam pri sebi: Sej moram vender le drugač začeti, če hočem kdaj v nebesa priti. Naj veljá kar veljá; greha ne več! Kdor koli se je kdaj ljudskih misijonov vdeležil in imel priložnost opazovati, koliko se opravi vrednih spoved, koliko prejme vrednih sv. obhajil, koliko se stori terdnih sklepov, — ta mora spoznati, da ga ni bolj zdatnega sredstva dobre in dobrem vterditi, mlačne ogreti, grešnike iz grešnega spanja prebuditi, kakor je sv. misijon. Kolikor bolj se velika korist te ljudske pobožnosti spoznava, toliko bolj se širi. Že je sv. misijon za prihodnjo spo-

*) Žalostnega serca moramo potožiti, da je imenovanega brezbožnega lista tudi še na mizah nekterih kranjskih gospodov viditi. Prestavlj.

mlad v Cerklah zagotovljen; že se sliši tudi od več družih krajev, da mislijo obhajati sv. misijon. To je veselo znamenje za sedanje čase. Živa potreba je, da se naše verno ljudstvo še bolj vterdi v sveti veri in v čednosti, da bo stalo trdno in krepko, in se ne bo dalo omajati, naj pride kar koli; da se nekatere napake po deželi, kakor ponočevanje, poboji, z omečevanjem in uglajo naroda čedalje bolj zatirajo itd. Želeti bi bilo, da bi se sv. misijoni, kakor po Gorenskem, tako tudi po Notranjskem in Dolenskem pričeli in pogosto obhajali. Bog daj še marsikteri fari učakati milost sv. misijona.

J. R. Vodiški.

S Prema, 10. grud. — Doma smo; — hvala Bogu! 7 mescev smo bili brez farne cerkve, — in treba je bilo zdaj v ti, zdaj v uni tesni podružnici Božje službe iskati. Pretečeno nedeljo pa — 8. t. m. — smo se radostno preselili v prostorno in prijazno novo cerkev, katero so ta dan blagoslovili preč. ternovski dekan gosp. A. Grašič. Veselje tacega dneva se ne da popisati; občutiti le ga zamore ginjeno serce pridnih faránov, ki so tako silno težavno delo z nedopovedljivim trudom doveršili. Ni mala reč, ampak prav čudež božji je zares, da se je brez naj manje nesreče tako obširno, — 16 sežnjev dolgo, čez 8 sežnjev v sredi široko, — in ravno tako visoko ozidje v 188 dneh postavilo. Vediti se mora namreč, da tukaj je bilo treba na tavžente vóz kamnja in družih reči dovoziti, in to vse v hudo sterm hrib, tako da sta po dva para komaj včasih en sam kamen pripeljala. Ljudstvo je tukaj silno ubogo. Cerkev je imela le prav malo lastnine. In pri vsem tem se je v malem času vendar izdelalo toliko, da je poglavitna reč — se lahko zdaj reče — končana. Deleč okrog kaže svoje prijazno obličje novo zidalše — postavljeno, kakor napis nad vratmi kaže, „Bogu v slavo, satanu v kljub“ (kteri poslednji — gerdôba — nam je dovolj nagajal). Blaga volja in serčnost, spremljevana od pomoči Božje, premaga zares vse opovere. — Večkrat se je taka godila, da bilo je treba po 50, 80, 100 in več gold. na enkrat, — pa še dvéh nismo imeli. Zadnja verstica zahvalne pesmi pa se je vselej vresničila, kadar je bila sila naj večja, prišla je vselej od kake strani zdatna pomoč.

Zahvala nadstotera bodi torej še enkrat ponovljena vsim premilim dobrotnikom! V novo sem kot farman (tajmošter) dolžan v imenu vsih faránov tukaj očitno se zahvaliti preblagima gospodičinama, ki ste — nam neznane — za cerkev te dni zopet poslale že drugo stotico po mojem prijatelju g. Martinu iz Ljubljane; — kakor tudi neimenovanemu gospodu, ki je daroval 50 gl. po pošti Rakek s pristavkom: „da bi s. Helena tudi meni kak prostorček v nebesih sprosila, jej pošljem priloženo kerpico, naj si še v zadnji „Danici“ omenjeno špranjico z njo zamaši.“ — Bog, Ti si velik; Ti povračuj! —

Spoznávši veliko potrebo in revšino tega kraja, nam je slavna c. k. deželna vlada tudi dovolila, koder koli po Kranjskem, prositi za novo cerkev milih darov. Blagovolite torej, prelubi deželani! lepo sprejemati naše kolednike, previdene s potrebnimi spričali, kjer koli bi utegnili priti do vas. Sej se radi usmilite in obdarujete večkrat tudi manj potrebnega berača. Blagoslovljaj vas Bog! —

V Terstu se tudi razodevajo reve sedanjega časa, ker teržaški magistrat išče pomočkov, da bi se cena mesa znižala. Upa ljudstvu pa s tem pomagati, da je napravil na Občini za prodajavce polajšavne semnje klavne živine na vsak četrtek, ki se začno s prosencem leta 1868, in ako bi imel semenj zadeti na praznik, se prestavi na prvi delavnik, kakor se spodobi v katoliški deželi. Naj boljši sredek ljudstvu pomagati pa

je gotovo ta, da se tudi višji čversto derže sv. matere katoliške cerkve; nova Italija in njena lakota, n. pr. po Beneškem, kaže Teržačanom v obličji, kako hitro se pogrezne v revšino vse, kadar se jame zoper cerkev in njene naprave in postave rogoviliti. Tudi še posebej pravica je ena glavnih podpór deržáv in narodov, kakor krivica njih pogin. V Terstu je toliko slovenskega naroda, pa v mestu ni nobene začetne šole za slovenske otroke, ako prav vemo. Ali je to prav, da se ves mladi zarod poitalijančeva? —

Iz Gorice. Prevzvišeni gosp. knez vikši škof so na pismo verne vdanosti svojemu čast. duhovstvu odgovorili z Dunaja 2. t. m. s takimi-le tehtnimi besedami: Te dni sem prejel od prečastitega metropolitanskega zbora in vsih duhovnov svoje škofije pismo, v katerem mi naznanjajo, da jih je z velikim veseljem navdalo, zaslišati apostolsko besedo, s katero smo se mi škofje, postavljeni od sv. Duha za voditelje sv. cerkve Božje, potegnili za pravice Božje, potegnili za pravice njene v adresi, katero smo njih veličanstvu predložili 28. sept. to leto.

Ob koncu omenjenega pisma so vsi podpisani naznanili, da v vsem kar smo mi škofje potrdili ali zaverгли, se nam pridružijo ter ponovijo pokoršino, ki so jo nam obljubili, kadar so bili posvečeni v mašnike. Med raznimi težavami, v ktere so nas današnji časi pripravili, mi je naznanjenje vaše vdanosti in pokoršine v veliko tolažbo, dragi bratje in ljubljani sinovi! Res, veliko veselje mi je zvediti, kako ste vsi ene misli in volje v tem, kar smo mi škofje izrekli v svoje pojasnjenje in v prošnji do Njih veličanstva, ako ravno smo previdili, da se bodo nasprotniki z obrekovanjem, zasramovanjem in lažmi zoper nas vzdigovali.

Kolikor bolj se zmanjšuje spodobno varstvo cerkvene oblasti od državne strani, toliko bolj edina mora biti zaveza častite duhovšine in vernega ljudstva s svojim škofom. Združene moči v pravični reči zmagajo duše in serca. Naj nam bodo v izgled duhovšina in ljudstvo prvih časov. Kolikor huji so bile preganjanja, toliko večji je bila ljubezen in nasprotna pomoč.

Orožje naše, s katerim se bojujemo, je duhovno; in prvo je molitev. Bodimo tedaj goreči v molitvi. Molimo za nje, ki so visoko postavljeni, naj jih predobrotljivi Bog razsvetliti in na pot zveličanja obračati blagovoli. Molimo za sv. Očeta, da z Božjo vsemo-gočno pomočjo premaga svoje sovražnike. Molite, bratje in preljubljeni sinovi, tudi za me nevrednega služabnika Božjega, naj mi po svoji nezmerni dobroti podeli modrost in moč, ter bom cerkev, katero mi je sv. Duh izročil, tudi že v svoji veliki starosti premogel prav vladati in na brodišče zveličanja pripeljati.

Iz Štajerske. — 2 —. (Kdo so konkordatorci?) (Konec.) Po ulicah jeruzalemskih, kakor po palačah rimskih, po družbah epikurejskih, kakor po sobanah stoiških modrijanov zadoni enoglasno zoper apostole: „Dirumpamus vincula eorum et projiciamus a nobis jugum ipsorum“ — „raztergajmo njih vezi, in verzimo od sebe njih jarem“ Ps. 2. Se vé, ko bi bili apostoli tako govorili: Le delajte, kar se vam poljubi, več ko grešite, več boste si pridobili zasluženja Kristusovega; le dajte se kerstiti, potem pa živite vsak po svoje, kakor poprej; verujte, kar sami hočete, ako le vsi dopustite, da je Bog vaš oča, ki je tako dober, da ne more nobenega neporedneža od sebe suniti; pekel je pa le k večjemu za razbojnika. Ko bi tako bili apostoli pridigovali, in ko bi katoliška cerkev tako mogla učiti, oh potem bi si bili grozni prijatelji z vsemi mehkužneži in grešnimi tihotapci in slaboverniki, in živa duša bi se ne ganila zoper cerkev, ki bi tako lepo „ajaj, ajaj“

neporednežem pela, ter jih spati pustila. — Ker pa temu nasproti katoliška cerkev grehu podvajšnice nikakor podlagati ne more in ne smé, ker kaže v pokorščini in zatajevanji samega sebe edino pravo pot pregrešnemu svetu; zato je zoper njo vse, kar grehu slovesa dati noče. In ker je število taci posebnost po mestih legijon, zato gredó zoper kat. cerkev, kakor mravlje nad njega, ki v mravljišče dregne! — Po pravici bi njim pa s Katonom reči zamogli: o nečimurni ljudje! Vi se za sveto cerkev tako malo zmenite, njene naprave prezirate ter živite celó po svoji volji, ne da bi vam kdo pri vsem konkordatu zagrometi smel: „non licet!“ in vender delate, kakor bi vas konkordat motil! Mislite li, da s konkordatom poderete tudi kristjansko postavo, ki bode do konca sveta isto pot kazala vsem, ki hočejo pogubljenju ulti? — O zares nečimurni ljudje! —

V drugi versti konkordatoborcev stojé ubogi nevedneži, ki potezajo s sovražniki cerkve, akoravno nič o teh rečéh ne umejo. Takih je pri nas tudi med Slovenci, da se Bogu usmili. (Glej. „Slov. Gospodar“ štev. 31.) Razun teh, ki so tam imenovani, so brez dvombe vsi kmečki „burgarski“ konkordatoborci le iz zgolj nevednosti prošnje podpisali ali podkrižali, kar je prav žalostno, pa tudi lep nauk vsem tistim, ki ponemčujejo šole, slovenski narod pa v dušni temoti pusté. Je pa tudi dosti olikanih Slovencev, ki hočejo biti narodni voditelji in rodoljubi, ki niso za konkordat. Ne vemo, koliko resničen da je dopis iz Ljubljane v Tagespošti, po katerem pripravljá klub mladih narodnjakov ljubljanskih (?) nezaupnico g. dr. Tomanu, ki je v državnem zboru konkordatoborce oštel, kakor so zaslužili; pa to vemo, da jih je na Štírskem tako zvanih rodoljubov, ki očitno ljudém priznavajo, da tudi oni niso za konkordat. Zakaj li ne? Ako spadajo v prvo versto nasprotnikov sv. cerkve, kakor smo jih zgoraj opisali, jih popolnoma razumevamo. Ako pa pravijo, da so iz ljubezni do narodnosti nasprotniki konkordata, jim v tem obziru odkritoserčno besedo povemo. Ako je ob konkordatnem času vlada nekatere duhovnike, ki so za narodne pravice se potezali, kot nevéče osebe k zidu potisnila, temu konkordat nikriv, ampak Slovanom neugodna vladna politika, ki je pa pred konkordatom ravno tako postopala, samo da poprej národnost duhov tako gibala ni. Jako nevarno bi pa bilo za našo narodno stvar, ko bi slovenski narodnjaki sedaj pokazali, da se njih olika v ničemur ne ločí od olike nemških liberalcev! Ne konkordat, nego zoperslovenski duh nekterih visocih glav zavira Slovincem pravi, naravni razvoj. — Do gimnazij in realk nima cerkev tako nobenega vpliva; tukaj tedaj zares konkordat kriv biti ne more, da še nima slovenščina dostojnega mesta. Da se zakonske zadeve po postavi Božji obravnujejo, da si cerkev mlade duhovnike v semeniščih izreja, da smejo škofi vernikom pastirske liste pošiljati in s poglavarjem sv. cerkve občevati, in da ni treba zato prositi dovoljenja pri deželnem poglavarju; da se s cerkvenim premoženjem pri cerkveni oblasti (vsaj nekaj) upravlja, — to in vse drugo, kar določuje konkordat, ni zares v nobeni dotiki z narodnostjo, in vendar — pravijo nekteri narodnjaki, da niso za konkordat! Ali bi jim ne rekel stari Katon: „o nečimurni svét, podoban volku v basni, ki je dolžil ubogo jagnje doli na planu, da mu vodo kali!“ —

Omenimo naj še tretjo versto konkordatoborcev. Ti so pa pravi bratje po duhu, podobni onim Antiohejcem za čas Katonov, ki so se slinili in prilizovali Demetriju, ker so si hoteli s tem prijateljstvo Pompejevo pridobiti. Dosti je tudi sedanjo dobo zvitihi dušic, ki so le zato zoper cerkev in njeno pogodbo, ker je zoper njo njih

višji, njih gospod, njih župan, njih bogatuš itd., in nadjajo se, da si s tem najprej pomorejo, ali bojé se, da bi se mogočnim gospodom ne zamerili, dela, pomoči, sploh milosti ne zapravili, pomaknjenja naprej si ne založili; zato dregajo tudi oni v sv. cerkev in njene pravice ter hitijo podpisovati se za odpravljenje konkordata in iz časnih ozirov svoji materi cerkvi nasproti delajo! Oj nečimurni ljudje, ki iz žalostne sebičnosti izdajajo verske pravice in — poštenje svoje pred pravimi katoličani.

To smo namenili povedati poštenim Slovincem, da vedó, od kod da izvira silni hrup zoper cerkev in kat. duhovščino. Kakor je vsako preganjanje sv. cerkvi v dobro služilo, tako bo tudi ta vihar zoper konkordat razgnal nekoliko tisti neduh, ki ga je delalo zanikerno, mlačno življenje mnogih avstrijskih katoličanov, posebno po mestih, in je pri mnogih komaj poznati, je li so kristjani ali neverniki.

V Rimu, 3. grudna 1867. J. Š. — Sodniške obravnave s politískimi zločinci in nasledki policijskih preiskav čedalje jasneje kažejo, kaka strašna osoda je bila rimskim prebivavcem namenjena od garibaldinov. Osemtisuč oseb, ki so bile puntarskim naklepom in Garibaldovemu početju določno nasprotne, bi se bilo imelo neki pomoriti, kakor hitro bi bil Garibaldi v mesto prišel. Garibaldinski častniki so imeli natančne načerte rimskega mesta, na kterih so bile nekatere hiše rudeče, nekatere pa černo zaznamovane; po rudeče zaznamovanih hišah bi se bile imele proskribirane osebe pomoriti in pa pleniti; černo zaznamovane pa bi se bile imele po podloženem smodniku raznesti. — V večih kletih so resnično tudi cele sodčike smodnika najšli, kakor v palači Chigi, na kapitolu pod palačo „di senatore“, kjer je bilo 100 funtov smodnika pripravljene. Zatega del je pa tudi vlada sama na svoje stroške na več kakor 200 hišah dala zazidati vse kletna okna, ki na ulico deržijo.

Skoraj vsak dan najde policija zdaj tu zdaj tam skrito orožje. V neki podzemeljski votlini blizu sv. Pavla zunaj mesta so bili pretečeni četrtek 600 pušk pa bajonetov najšli. — V Transteverni je neki garibaldin v tretjem nastropju orzinove bombe delal, kar se mu vname ena, ki jo je ravno s smodnikom polnil, ga strašno rani, in celo eno steno njegove sobe podere. — Žandarji ročno to zvejo, ter vse pozaprejo, ki so bili z njim v zvezi. Najšli so med drugim orožjem tudi težke železne krogle, ki so bile kakor jež vse polne dolgih bodičin ali špic; kterih so mislili garibaldini na tisuče in tisuče po vojakihi iz oken metati.

Neka posebna osoda pa, kakor se tukaj zdaj za gotovo govori, pa tudi v „Osservatorji“ bere, je bila odmenjena papežu, kardinalom, prelatom in drugim duhovnikom. Vse duhovnike bi bili garibaldini polovili in pozaperli. — Potem bi bili trem kardinalom glave posekali, ter jih k papežu nesli in mu rekli: „Odstopite in odpovejte se svojega kraljestva, drugač se bode vsem kardinalom, duhovnikom, knezom, in vam zvestim mestjanom ravno tako zgodilo, kakor totim trem kardinalom. Ako bi bili papež v to privolili, bi bil Garibaldi potem zapovedal novega papeža voliti, če ne, bi bili pa pomorili vse mašnike, razun tistih, ki z njimi deržijo, in ktere je zdaj papeževa vlada tudi zapreti dala. Pripoveduje se celo, da so gvilotino (glavosečnico) že pripravljeno imeli.

Ni čuda tedaj, da je rimsko ljudstvo francosko armado vse navdušeno sprejelo, kakor svoje rešnike. — Veselico za veselico so častnikom napravljali; vojake antibeške legije pa, ki so se zoper 5000 garibaldinov 32 ur dolgo branili in štiri njihove naskoke junaško odbili, preden so se vdali, so 17. p. m. rimski zlahtniki in mestjani v krasni dvorani kneza Barberinijeve palače

tako pogostili in počastili, kakor se redko kakemu vojaku kdej zgodi. 64 mladih knezov, grofov in sinov naj imenitnejših mestjanov jim je pri mizi streglo; vojni minister general Kancler in veliko drugih generalov in častnikov francoskih in papeževih jih je s svojo nazočnostjo počastilo. — Iz vsega tega se že samo po sebi razume, da so se francoski vojaki in njihovi častniki tukaj ne le ročno privadili, temveč da se jim je bil tudi Rim precej prikupil; zato jim je pa toliko težje djalo, ko so povelje dobili, da se jih mora polovica na Francosko poverniti, druga polovica pa v Čivitavekijo zbrati. — Danes so zadnji Francozi Rim zapustili ter se podali v Čivitavekijo, zato pa tudi francoska zastava od danes zjutraj ne veje nič več na Angelovi terdnjavi.

Pa komaj so Francozi začeli odhajati, so ročno se zopet jeli garibaldini gibati. Že včeraj večer so na nekaterih krajih mesta bombe pokale; na tergu pred glavno stražo pa so tudi včeraj nekatere osebe zakričale „viva Garibaldi“ ter hitro zbežale po stranskih tesnih ulicah. Danes pa je pri „Porta-portese“ nekaj gospod po smodki zavdal nekemu svavu. Svav se je namreč tam sprehajal, ker je bil pri vratih z drugimi na straži, kar neki gospod iz litoža st. 19. stopi, se zelo prijazno svavu pridruži in mu smodko pomoli. Svav hvaležno dar prejme, in gospod naglo odide; pa komaj si je svav smodko prižgal in nekatere krati puhnil, se smodka raznese, in — svav se ostrupljen kakor mertev zgrudi. Nagloma so ga zanesli v bližnjo lekarnico, ter mu podali potrebno pomoč zoper strup; upa se, da bo celo ozdravel. —

V petek, 29. preteč. mesca, pa se je bilo proti osmim zvečer precej veliko garibaldinov priklatilo in prikradlo v vas Grotte di S. Stefano, v provinciji viterbski, kake dve uri daleč od meje. Napadli so bili žandarstvo kasarno ter so mislili žandarje izorožiti in vjeti, — pa žandarji so začeli streljati in so končno vse pregnali.

Na več krajih se garibaldini zoper Rim novačijo; 40.000 rudečih srajc je neki za nje naročenih. — Če bode tedaj Francozov saj nekoliko tako dolgo na papeževi zemlji ostalo, dokler se Italija ne pomiri, še znajo dolgo v Čivitavekiji čakati. Veča nevarnost pa ko je za papeža, več mladenčev iz vseh krajev sveta v Rim hiti pravice sv. katoliške cerkve braniti. Vsaki teden pride 800—1000 novincev za papeževo armado, ki bi se imela na 24.000 mož povikšati. — Tudi terdnjava sv. Angela pa mestno obzidje se še čedalje boli vterjuje, kakor tudi Čivitavekija. Da to miru ne pomeni, je jasno; — na spomlad se tukaj vsi vojske bojijo. — Iz Bosne so prišli trije oo. frančiškani zaradi poslov (opravil) v Rim; oni mislijo, da se bode tudi na izhodu na spomlad začelo nekako vojno gibanje, — in Avstrija — še zdaj ni napravila mira s svojimi 19—20 milijoni Slovanov, in kakor je minister Beust rekel, misli, da bo kos neutralna ostati, kadar se bode ob Tibri, Reni, in spodnji Donavi vojska bila!

Wabashau, Min. 13. nov. 1867. Že sem Vam omenil v svojem zadnjem pismu, da je vsegamogočni Oče č. gosp. Jan. Tomaževic-a iz tega sveta poklical. Ker imam ravno pred seboj časnik „Chronicle“, ki v št. Pavlu izhaja v angl. jeziku, naj predstavim za „Danico“, kar ima ta list o ranjkem g. Tomaževicu.

„Užalila nas je naznanjena smert čast. g. Janeza Tomaževica, ki je v farovžu č. g. Klemenca Staub-a, ponedeljek, 28. vinotoka, sladko v Gospodu zaspal. Bolezen jetka ga je vzela, ko je bil še v prvem cvetju mladosti, in to nas je toliko bolj užalilo. Rojen je bil 21. aprila 1840 na Kranjskem, v Avstrii. Svoje študije je doveršil v bogoslovskem semenišču v Gorici, kjer je še bival, ko so č. g. Fr. Pirc svojo domovino obiskali

in si prizadevali mladih bogoslovcev pridobiti, ki bi se hotli darovati misijonstvu v zahodnih krajih te dežele. Med tistimi, ki so sklep storili s častitim starčekom se podati, je bil tudi ranjki g. Tomaževic. Daroval je Bogu vse naravne vezi, zapustil domovje in prijatle, zapustil upanje bolj lahnega življenja in visoke časti, da bi zamogel z večjo gorečnostjo in večjim vspehom vinograd Gospodov obdelovati, posebno ker je bil bistro in prebrisane glave. Mi amerikanski katoličani sploh le malo zapopademo zasluženje pred Bogom, ki ga imajo taki duhovni, ki so prišli nam v prid in pomoč iz daljne dežele. Da so tukaj, so mogli naj terdnejši vezi raztergati in se v novi domovini z mnogimi in skoraj nepremagljivimi težavami bojevati, ker prišli so med ptujce, katerih jezika niso znali, in ljudstvo je le malo zapopadlo njih „heroizem“ — junaštvo. Vsa čast našim duhovnom, ki so prišli iz ptujih dežel! Brez njih — kdo bi bil še veren med nami? Amerika v tej zadevi je sama pač nerodovitna zemlja, si duhovnov izrediti in odgojiti.

Čast. g. J. Tomaževic je mašnik posvečen od mil. škofa Tomaža L. Grace-a iz št. Pavla l. 1864. Njegov prvi misijon je bil pri sv. Antonu in potem v Stilvater-u. Bolezen je bila počasna in dolga, in njeno kal je berž ko ne prinesel že iz svoje domovine seboj v Minesoto. Preteklo poletje je zmiraj bolj pešal, tako da je bil prisiljen svoj misijon zapustiti in večidel časa pri č. g. Klem. Staub-u v št. Pavlu preživeti, kjer je tudi umerl. „Blagor jim, kateri v Gospodu zaspé!“ lahko rečemo pri njegovi smerti. Bivšemu vse dni življenja v službi Vsegamogočnega — je še lep čas bil odločen za posebno pripravljane na približujoči dan zadnjega odgovora, in ta imenitni čas je dobro obernal, kakor vsi pričajo, ki so ga kterikrat v bolezni vidili.

Slovesna črna maša se je obhajala zanj v nemški cerkvi „Marijnega vnebovzetja“ v torek zjutraj; duhovni iz št. Pavla in sosednjih misijonov so žalostno slovesnost povzdignili. Duhovni in drugi, tudi nekteri iz št. Antona in Stilvatra so spremili njegovo truplo na pokopališče. Njegov oče je pred malo časom v Ameriko prišel, upajoč vedno s svojim sinom, svojim edinim otrokom skupaj živeti; vsi smo bili grozno ginjeni, viditi starega moža na tla pasti, kadar so v jamo spustili trugo, ki je njegove naj sladkejše občutljeje zakrivala. Misli, kakor smo slišali, se nazaj v Evropo podati; pa kako žalostna bo pot nazaj in prihod domú! 4 duhovni zdaj počivajo na tem pokopališču, prvi škof: Jože Kretin, duhovni: č. g. Peyragrosse, Bernier, M. C. Manus in Tomaževic. Ti tukaj in ranjki misijonar Lavtižar, ki je pokopan v Krovingu, so vsi duhovni v tej škofii, kar jih je Bog poklical v večno plačilo. Naj v miru počivajo!“ To je poverhna prestava iz dopisa, ki ga ima „Chronicle.“ — P. S. Pač bi bil tudi jaz rad pri pogrebu, pa mi ni bilo mogoče o pravem času tje gori dospeti, ker je kakih 35 ur od tod do št. Pavla, in barke zdaj tako počasi hodijo, da dva dni rabijo od tod do tje. Tudi mi smo imeli slovesno černo mašo za ranjkega misijonarja, in mislim še v več družih krajih. Pač bi si 80letni starček č. g. Pirc ne bili mislili, da bo čversti mladeneč še v cvetju svoje mladosti pred njimi šel v dolgo večnost, takrat ko so nas seboj v daljne kraje vzeli. Kdo bo zdaj pač prvi med nami? — Tukaj imajo včasih protestanški pridigarji take shode in sklepe, kakor je bil dunajski učiteljski zbor; pač je celi svet poln n—v! Molimo eden za drugega. Z Bogom! J. Trobec.

Iz Minesote. (Konec.) In tako so iz začetka mirno živeli med seboj kot prijatelji, sosedje in sploh ljudje. Toda kmalo se je pokazalo, kako strašno so se reveži nad njimi zmotili.

Že se je bližal konec leta; solnčni žarki so zmerom manj pripekali. Že je bilo rumeno žito spravljeno za zimo v varnih hramih ali zunaj na kupih. Vsak je bil vesel in zadovoljen, kajti obilo mu je nova zemlja poplačala redki znoj in mali trud.

Hitro je prišel 18. avgust l. 1862; kar nenadoma počí grozni glas, da so divjaki njim bližnje naselbe napadli in da divjaje okrog moré, kterega koli se morejo polastiti. Kmaló po tem naznanilu pribežé od vseh krajev preplašeni in klaverni sosede in prijatelji. Roté jih in opominjajo, naj se hitro rešijo in na beg pripravijo.

Groza, strah in žalost je povsod neizrekljiva. Nihče ne more popisati občutkov, ker morajo nanagloma po toliko težavnem, nevarnem potu komaj pridobljena stanovanlišča, živinico z blagom vred popustiti ter bežati. Pa kam? — Naj prej so hoteli pomoči iskati v bližnji strelnici Nidgley-ski. Ali kaka groza! Komaj so 400 korakov od svojih proč, kar zadenejo na 2 strašno razmesarjeni trupli. Preplašeni se posvetujejo, kaj je ž njimi početi; toda malo časa je bilo za premišljevanje, kajti na mah jih od vseh krajev obsujejo razkačeni divjaci. Kaj naj storé? — Hočejo v bližnje kočé nazaj, da bi se tam branili, — ali v sosednjo goščavo? — Vse zastonj! — prepozno je! — Od vseh strani jamejo divji Indijani iz skušenih pušek streljati. In kakor bi trenil, obležalo je večí del možákov ali mrtvih ali ranjenih v kervi na terdih tléh.

Slabe, omogle žene in nedolžni otročiči medlé trepetajo groze in strahú na vseh udih. Grozovitneži tudi téh ne pusté pri miru. — Milo prosijo krute divjake milosti — pa zastonj. Neusmiljeno počno naj grozovitneji djanja. — Stareje žene pomoré; mlaji pa vprašajo, hočejo li z njimi, ali pa se jim bo zgodilo kakor s starejimi.

Šest se jih res uda, da bi odšle grozovitni moriji. — Neka imed njih, ki je bila že v začetku napada ranjena, leži v nezavesti na vozu; njen mož, tudi hudo od puške zadet, pa koj zraven. Zdaj pride divjak, ga zgrabi in mu potegne lase s kožo vred z glave, potem pa ženo oropa. — V tem trenutku leí 9letna hči njene sestre mimo. Komaj jo Indijan ugleda, udere jo zanjó in jo nazaj k njej pritira ter ji neusmiljeno odreže desno roko. Potem zbeži.

Uboga ranjena je mislila, da sanja. — Eno malih otrok, katero je še živelo, prime že mertvega očeta za roko in mu prav otročje pravi: „Pojdite, atej, gremo domú. Nikar tukaj ne spite! Pojdite no berž.“ — Te so bile tudi zadnje besede ubozeга červíča, ker v tistem hipu ga zgrabi neki Indijan. Pred maternimi očmi ga brezserčno zadavi. — Dva druga njenih otrok — 11 in 13letna dečka sta srečno pobegnila med morilnim bojem z naj mlajim bratcem, ki je bil še le 8 tednov star v bližnjo goščavo. — Na begu dojdeta do neke zapuščene kočé. Da bi se laglje skrila, stopita notri; toda strah in groza ne dasta jima dolgo mirú. Naprej skleneta bežati, da bi vender kacega svojih dobila. — Poprej pa vzameta še nekako kuhano reč, ki sta jo v neki posodi v hiši dobila, položita nedolžno dete na posteljo in mu tiste čudne stare jedi tlačita v usta. Popustita ga na to in gresta drugih iskat. —

Ubogi zapuščeni otrok moral je glada revno poginiti. Una dva begata dolgo okrog po gričih in dolinah, hranujeta se z divjimi jagodami in koreninicami. Še le čez dolgo časa so ju najdlí unionski vojaki ter ju sabo vzeli. —

Indijani pa po strašnih djanjih morišče zapusté, kajti mislili so, da ni žive duše več blizo.

Ležala sem na zemlji sama, tako je pripovedovala poprej omenjena ranjena žena, v strašnih bolečinah; samo nekoliko sem se že zavedila, ali vstati nisem ni-

kakor mogla. Ko hladna noč leže na revno zemljo, zadobim vender toliko moči, da se kviško dvignem in nektere svoje raztergane oblačila ogernem, kajti večerni hlad in hudi komarji so me neizrečeno nadlegovali. — Kak grozoviten stan se zdaj okrog mene odpré, kterega samotna tiha noč le še bolj povikšuje! Strah in mraz mi je prešinjal obnemogle ude. — Kako mi tergajo ranjeno serce mili merkli glasovi, — slabi stok in ječanje razmesárjenih ranjencev, ki ne morejo ne živeti in ne umreti. — Razločevala sem sem ter tje kaki dobroznan drag glas. — Vzelo mi je zopet zavést. Ko se zopet nekoliko opomorem, zberem vse moči in skoraj po vseh štirih prelazim v bližnji gozd. Kmaló toliko moči dobim, da morem vstati in počasi hoditi. Oh! kam naj se obrnem? — Nazaj na morišče ne smém; pomagati ne morem nič. — Pet dni begam okoli po nezmernem gozdu; preživim se samo z jagodami in zelišči. Šesti dan ugledam vender na koncu gozda malo hišico. Radostno se obrnem naravnost k njej. Pa komaj stopim iz gozda, kar mi svinčenka zabrenči prek glave. Čem hitreje morem, veržem se na tla ter tiho plazim v visoko travo. Dolgo me išče divji Indijan; večkrat sem v svojo grozo že čula blizo njegove urne korake; — ali, hvala Bogu! zasledel me vender ni. — Celó do terde noči varno tičim v travi. Drugi dan tavam zopet po gozdu. Proti večeru najdem blizo Misisipa neko samotno kočó. Pa o Bog! kakšne strašne podobe se mi pokažejo, kadar notri stopim. Tudi tu sem morala gledati indijanske grozovitnosti! Kar zamigljalo mi je pred očmi; le toliko se mi zdi, da so ležale pred mano na kupu razmesarjene trupla in krog njih je bilo polno vterjene kervi; dva otroka sta visela pribita na steni itd. — — —

Nič ne vem, kedaj sem vèn prišla. Šla sem poprej naj bolj zato notri, da bi najdlja kaj živeža; pa pri taki strašni prikazni sem kar urno pozabila telesne potrebe. — Naj berže bo mnogo bravev — pravi dalje — da ne bodo verjeli mojim besedam; toda povedala sem vse vestno in pošteno, kakor se je zgodilo, čeravno je tako grozovito in strašno. — Na pol mrtva skelečih rán, gladú in zadnje nesreče se plazim še dva dni po samoti. Prosila sem Boga, da bi me že skoraj rešil mojih rev in nadlog. Kaj sem hotela še pričakovati tu v dolini solz? Mislila sem; da sem zadnja naše družine; ali Bog ni hotel! — Dobili so me tisti vojaki, kakor moja sinova. Kdo more popisati tolažilni snid? — —

Dobro vem, da bo ta žalostni in resnični prigodek marsikterega oplašil in pretresel. Ali kar je — to je! Divjak dela tudi divjaško. Vsak naj se skerbno varuje, da jih tudi z naj manjo priložnostjo ne razžali, pa bo naj bolje zanj. Ako nam Bog da tudi naprej mirnih časov in če unionski vojaki ostanejo na svojih mestih, smo mi naseljenci še posebno brez vsake nemirne skerbi.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

„Domorodnim našim prijatom“ — nekterim. — Sem ter tje se slišijo neki čudni, bolj ali manj očitni glasi, kakor da bi neki „domorodci“ svetnega stanú domače duhovstvo hotli imeti le za nekako podpornjo v domorodnem prizadevanji — dokler je potreba in sila, in ker si sami ne morejo kej; serčno radi pa bi hodili svoje pota, samo ako bi mogli na svojih nogah stati in se nasprotnikom braniti. To se pravi bolj jasno: oni so pripravljeni svoji veri in cerkvi herbet obrniti in ves nemški liberalizem sprejeti, vender pa v slovenskem jeziku; njim je katoliška šola, katoliški zakon, konkordat itd. ravno tako tern v peti, kakor nemškemu „liberalizmu“, samo domorodstvu (i. e. domačemu jeziku)

v prid se zderžujejo, da kar očitno v unih rog ne trobijo, ne pa zavoljo resnice in iz verskih nagibov, zavoljo svoje poslednje osode, kateri vendar oditi le ne morejo. V tej reči nas je osupnil undanji glas, kakor da bi nekteri mladi namerjali nezaupnico podati vsega spoštovanja vrednemu dr. Tomanu, ker se ni z družimi vred zoper cerkvene pravice vzdignil in po konkordatu mahal, ker je zvest ostal geslu: „za vero itd.“

Upajmo, da tacih straničnih in pataglavih „domorodcev“, kakoršnim je že „Slov. Gospodar“ dobro naslil, ni veliko, in da tudi oni, ki so ravno zaznamnanih misel in načel, so to bili bolj iz nespremišljenosti, kakor pa iz vterjene hude volje. Ako pa vendar kateri za resnico tako menijo in s terdno voljo pri tem ostanejo, mislimo, da govorimo iz serc vsega domačega duhovstva, pa tudi iz serca vsacega poštenega domoljuba če takim odkrito in kar naravnost povemo, da mi za tako nepošteno prijateljstvo nič ne maramo. Kar mi delamo in učimo, to delamo iz prepričanja; mi se poganjamo za pravice svojega naroda, ker narod zares ljubimo in ker vemo, da smo na poti pravice in še zlasti, ker je narod manj v nevarnosti zastran vere in npravnosti, ako svojo narodnost ohrani, kakor pa če se iznarodi. — Naj k temu opomnimo tudi še to-le: Undan o kmetijske družbe stoletnici posnetna zgodovina, pa tudi vsa naša zgodovina priča, da to malo napredka kar smo ga s samolastnim velikim trudom in vojsko dosegli, smo ga dosegli le samo z zedinjeno močjo duhovstva in neduhovstva, — in tako bode tudi gotovo zanaprej, ako nočemo z razpertjem med seboj vsega pod klop vreči. Ravno to so o mnogih prilikah naj veljavniši sedanji domoljubi zaterjevali, ki so za narod delali in delajo, in pa vse kaj več kakor nekteri neskušenci, katerih prvo viteštvo je to, da v svoji nespremišljenosti zoper svojo lastno mater katoliško cerkev — v svojo lastno nesrečo — agitujejo. —

Grof Anton Auersberg je undan djāl v gosposki zbornici: „Ako bi bili na Avstrijskem o pravem času ponemčevali, ako bi bili v duh nemške olike prederli..., bi bilo z nami vse drugač, kakor pa je...“ Govoril je mož Kranjec nemške olike najberže čisto resnico. Ako bi bili Kranjci v grofovem zmislu ponemčeni, bile bi te dni adrese zoper konkordat in za ločitev šole od cerkve, ter za divji zakon iz Kranjskega na Dunaj „špancirale“, kakoršne gr. Auersberg prav pridno sprejema in zbornici izročuje; — tako pa, hvala Bogu! smo pošiljali — zunaj nekaj malo Nemcev ali ponemčencev v glavnem mestu in kope Mitterdorfarjev na Kočevskem, — le same adrese v prid katoličanov in katoliške cerkve. Mi smo pa tudi prepričani, da bi ne bilo našemu cesarstvu v prid, ako bi bili mi po želji „Turjaškega“ do zadnje dušice vsi ponemčeni. Bili bi berže s tem prav dobro skuhana in zabeljena, prusofilom zaželena papica za veliko Nemčijo. To bi bil ves dobiček, ako se ne motimo.

Da pa s tem sklenemo, s čimur smo začeli, naj rečemo še to: Mi katoliški duhovni želimo značajnih prijateljev, ali pa nobenih ne. S farizejstvom ni pomagano ne veri in ne domorodstvu. —

Iz Rima. 17. nov. je prosila pri sv. Očetu zaslišanja redovnica de Liminghe, ki je v bolnišnici oskerbovala bolne papeževe vojake. Povedala je med drugim sv. Očetu, da je v bolnišnici Švicar, ki bo nedvomljivo še ta dan umerl. Ker je pa izrejen v protestanski veri, noče prejeti ss. sakramentov; obljubil je bil svojemu očetu, da bo kakor protestant umerl. Sv. Oče! prosi pobožna sestra, Vi imate moč ključev, odprite temu revčeku nebeško kraljestvo! Pij IX, globoko pretreseni,

pravijo sestri: „Moliva k Gospod-Bogu!“ in sklenejo roke, povzdignejo oči v nebo in molijo. Sestra de Liminghe se verne v bolnišnico in najde Švicarja vsega spremenjenega; nepremagljiva moč ga žene in sam prosi, da naj pride k njemu katolišk duhoven, pred katerim je res spoznal in sprejel kat. vero, in ko je bil tudi birman, je sklenil ko katoličan svoje življenje še tisti dan. (Blahov.)

Kratke naznanila. Od dunajskega „lehrertaga“, od dr. Kluna in judovskih listov tako hudo opsovane avstrijske šole so v Parizu dve prvi darili (premii) dobile. Jodovka „Morgenpost“ zavoljo tega ne vé družega, kakor da v novo zasramuje konkordat s katoliško cerkvijo vred. — Tudi praški kardinal se je z Dunaja domu vernil. — „Osrečevanje“ zmiraj bolj naprédva. Na Dunaju so se jeli delavci v delavske družbe zbirati in zborovati, kakor se iz družih dežel večkrat sliši, in dostikrat ne odveč ljube reči. „Presse“ že nekako trepeče pred njimi. Judovski listi so veliko učili in učijo nespoštovanje do tistih, ki opominjajo narode Božje zapovedi spolnovati. Rad pa zadene bič tistega, ki ga je pletel.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. G. Fr. Gorišek pride za administratorja v Javorje; g. Kozm. Pavlič iz Polján v Žiri. G. Ant. Klemenu je podeljena fara Smlednik; g. Janezu Vovku Šentjerneji. Fara prisv. Križu pri Kost. je razpisana 18., Černomelj pa 14. t. m. G. Jan. Hofsteter je bil 18. t. m. za Postojno vmesten.

Dobrotni darovi.

Oseba iz Selc prosi blagoslova za srečno zadnjo uro, 2 gld. — G. Val. Bernard 1 gold., prosijoč blagoslova na duši in na telesu. — G. Šim. Jalen 50 sold. — Mica J. 25 sold. srb. — Jernej Mulej 50 sold. (za srečno zadnjo uro). — Urša Mulej 1 dvajset., prosi blag. za zdravje na duši in na telesu. — Ut Deus omnipotens me et meos adpivare, nobisque benedicere dignetur: parski terdnj. za 1 gld. 50 kr. — Pro remissione peccatorum et gratia finali, 1 gld. — Za srečno zadnjo uro in pravo pokoro M. P. 2 cekina; — druga M. V. ravno tako tol. za 1 gl. st. den. — „Cruci a cruce“ J. St. 1 terdnj. za 2 gold. st. den. — G. J. K. 5 gld. — Za božičnico sv. Očetu 1 tol. sr. za 1 gold. 50 kr. — Fr. K. 3 dvajsetice. — O sanctissima, o piissima, o dulcis Virgo Maria, per immaculatam conceptionem tuam te rogamus, audi nos! 1 gold. (Dalje nasl.)

Za afrik. misijon. Po g. D. Tedesku 4 gold. 10 kr. Z Dobrove 6 gl. Valentin Kumar 2 gl. Po g. Tomazinu oseba 1 gl. Z Dobrove 2 gl. Po gosp. ravnat. Rozmanu 1 gld.

Za obljubno cerkev na Dunaju. Učiteljeva teta iz Z. I. 30 kr. av. — Jože L. 1 gld.: „Da bi tudi nam dobrotniki pomagali, kadar pridemo v enake potrebe.“ —

Z Berda gosp. fajm. J. Burger: za pogorelce na Primskovem pri Kr. 5 gold.; za pogorelce v Kostanjevici 5. gld. (Oddali v kn. škof. pisarno. Vr.)

Za sv. Detinstvo. Neimenovan 1 gold. —

Iz novomeške dekanije 18 gold. za misijon v srednji Afriki, 8 gold. za družbo sv. Leop. v prid zgornj. Ameriki; 11. gl. za katoličane v jutranjih deželah. (Poslali vse na Dunaj. Vr.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Lov. St.: Vse bo založništvo opravilo. — Neimenovanemu: „Accepi.“ — P. n. g. d. R.: Vse lepo vravnano; iskrena hvala pa tudi za serčno sodeležje! — G. —l—: Vam serčna pohvala; „agit.“ zaslužena gorka; spis prihod. — G. Jož. P—k: Oddali založništvo. — G. A. P—c: Vam odgovorili po pošti. — Več dop. v nov. letu.

„Pressam“ so enindvajseteri novaki v gosposki zbornici premalo radikalni, in „Neue Freie“ kriči: „Noch einen Schub!“ Tako se judje boje katoličanov!! — Beust neki Čehom celo kronanje kralja obeta, ako bi se hotli v njegove osnove vdati; pa Čehov menda še ni kaj dosti volja. (Tir. Stim.) — Te dni so časniki pisali, da Beust namérja Avstrijo z Bosno in Hercegovino odškodovati za to, kar je zgubila na Laškem in Nemškem. — Po „Weekly Register-u“ so na Angleškem zopet 3 znamenite osebnosti prestopile v katoliško cerkev: neki duhoven anglikanske cerkve; bogoslovec v Oksfortu, in opatinja nekega anglikanskega samostana. — Iz Moravskega mnogi listi popisujejo, kako vradnije, včasih celo žandarji, preže na duhovske pridige; nekaj duhovnov s kanonikom Freidenreichom vred je bilo že za več ali manj časa obsojenih, kacih 20 je v preiskavi, kacih 30 je moglo pridige v presojo oddati. Župan v Würbenthal-u je razglasil svoj „pastirski“ list, v katerem je ovračal kaplanovo pridigo zastran divjega zakona (če jo je overgel, ni povedano). Še več tacih neprijetnih reči se sliši, kar omenimo zavoljo zgodovine. Neoveržljivo je, da vse katoliško slovanstvo v Avstrii je zoper ločenje šole od cerkve, zoper divji zakon, zoper odpravo konkordata, in prepričani smo, kar vsi previdni terdijo, da nikomur ne bodo v prid take nove postave, ako se vsilijo, še naj manj pa cesarstvu. — V Zagrebu sta čč. oo. Ajala in Gjuričeo obhajala s semeniško mladino duhovne vaje. — Knez Salm, gr. Belkredi z drugimi imenitnimi gosposdi so osebno zročili cesarju véliko moravsko prošnjo z 217,635 podpisov za ohranjenje konkordata, za brambo cerkvenega premoženja, zoper šole od cerkve in zoper divji zakon. — Dr. Klun je v svojega „Volkskirch“ vzel neki bedast spis praškega „Lloyda“, ki tudi avstrijsko gospodarstveno revščino hoče na konkordat zvrčati, nad katero ima pa protestanški denarstveni minister Bruk po vsaki ceni več deleža; to je tako, kakor se po drugi strani pobitje pri Kraljevem gradu konkordatu pripisuje, za katero ima pa protestanški vojskovod Benedek odgovarjati. (Volksfrd.) Imenovani spis napada katoliške praznike in ascetiško življenje po samostanih, ki ga „nutzlos“ imenuje. Mi pa mislimo, da ascetiško življenje je „nutzlos“ le tistim, kateri ne poznajo družega življenja kakor sedanje, „kterih bog je trehuh.“ — Francoski državni minister je rekel 5. t. m. v postavodajnem zboru, da francoska vojna ostane v Rimu, dokler bo za varnost papeža potreba: „Italija se Rima nikoli ne bo polastila.“ (Šumeča pohvala.) Štem ste si Francija in Italija naravnost nasproti, zakaj Italija še zmiraj po Rimu grabi. Napoleon je blezo spoznal, da z Rimom v zvezi je življenje, z Rimom v nasprotju je razpad. To utegne skusiti tudi Prusija, ako gre v zanjke in se z Italijo sklene. — Laška vlada je vse napadnike na Rimsko usmiljeno odvezala. Če bo nesramne roparje tudi Božja pravica za tako nedolžne imela, je drugo prašanje. — Med prošnjami zoper konkordat je tudi ena iz „Mitterdorfa“ na Kočevskem. Se vé, da bi bilo čudo, ako bi na nemškem Kočevskem bilo brez „inteligencije“ ali konkordatobutarjev. — Neki „saubereksempel“ frankobrodske svobode pripoveduje, „Volksfr.“: Oče s 4 katoliškimi sinovi, katerim je umerla protestanška mati, je vzel v drugo katoliško ženo, „amtman“ pa hoče, da naj oče dečke v protestanški veri zredi; žuga mu s 25, potlej s 100 gold. globe, poslednjič z ječo, celo dva varha (irofa) so otrokom postavili, ter očeta oropali oblasti nad otroci. Velika nejevolja se razodeva v vsih katoliških krogih nad takim divjaškim djanjem.

Méd in Pelin.

Spreobrnjeni tat. Francoski duhoven se je bil pred nekaj časom v Pariz pripeljal. V najetem vozu je

sedel zraven njega mlad človek v prav čedni obleki, s katerim sta se prav prijazno pomenkovala. Kar neprevidoma začuti duhovnik, da mu ptuja roka nekaj iz žepa vleče. Gospod se véde, kakor bi tega čisto nič ne čutil, ko pa mladi človek kmalo z voza stopi, seže gospod v suknjo in zapazi, da mu je bil ves denar vzet. Skoči iz kočije in hiti za tatom. „Priatelj!“ ga prav prijazno nagovori duhoven, „vi ste mi vzeli mojo mošnjico, in ker nimam nič družega denarja pri sebi, bi mi res kaj zlo ustregli, ko bi mi jo hotli nazaj dati.“ Tat se začne nekaj izgovarjati, ali gospod ga ne pusti govoriti. „Nočem vas nesrečnega storiti, nočem policijskih služabnikov klicati in vas izročevati gosposki, ker vem, da vas je sama hudoba preslepila in da niste še star hudodelec. Če se sramujete, da bi mi kar tukaj očitno nazaj dajali, stopiva tam-le v vežo.“ Mladi človek je vidil, da ni drugač, — stopi v vežo in dá ukradeni blago nazaj. Duhoven je še nekaj svaril in opominovanj spregovoril in se potem prav prijazno poslovil. Mladenč pa je ta vljudnost in prijaznost, kakor tudi očetovsko opominovanje duhovno tako ginilo, da vso noč ni mogel spati; spoznal je, da je na napačnem, na nepoštenem potu. — Drugo jutro nekdo poterka na duhovne duri, in kako se gospod začudi, ko stopi pred njega včerajšnji tat! Mladeneč prime duhovna za roko, se spusti pred njega na kolena, solze serčnega kesanja se mu vderó iz oči, in prosi duhovna za odpušanje ter pristavi, da je za terdno sklenil, da bode odslej ves drugi človek, da se bo pošteno živil. Tudi ga je prosil, da bi smel spoved opraviti pri njem; gospod pa mu je serčno rad dovolil in ves ginjenega serca mu podelil v ta namen sv. blagoslov.

Iz Ljubljane. Mnogozaslužni dekan in fajmošter p. n. gospod Frančišk Kramar so izvoljeni za korarja „ad baculum“ pri ljubljanski stolnici. — Konsistorijalni svétniki so postali: Gospod dr. Jan. Gogala, gimnaz. učenik in vodja v Alojzijevišu; gosp. Martin Pogačar, kancelar v kn. škofijski pisarnici; gosp. And. Zamejic, učenik pastirstva v škof. semenišu. — G. Anton Brodnik je stalno ustanovljen za veroznanskega učitelja na gimnazii v Kranju. — Gosp. And. Križaj ekspoz. v Orehku prestopi v pokoj. —

— Učeni gosp. Mitterutzner v Briksnu namérja ob kratkem popisati življenje ranjcega provikarja dr. Naceta Knobleharja. Ako ima kdo zanimivih virov, pisem itd. o Knobleharji, bi gosp. pisatelju z njimi vstregel.

Duhovske spremembe.

V terzaški škofii. P. n. gosp. Jan. Dukič, čast. kanonik je postal fajmošter v Grizinjavi. Č. gosp. Jan. Šega, duh. pom. v Opertem, gre na kapelanijo v Ricmane; na njegovo mesto pride novi mašnik gosp. Jan. Mahnič. Čast. gosp. Jan. Toman, duh. ljublj. škofije, je postal nemški pridigar pri novi cerkvi sv. Antona v Terstu.

V lavantinski škofii. G. Val. Par je postal župnik in dekan v Marenbergu; g. Jeriša Luk. kurat pri sv. Primožu na Pohorji; g. Kašp. Majhenič, duh. nemškega reda, tarni oskerbnik v Ormoži. Prestavljeni so gg. kaplani: Val. Zelič za provizorja v Podgorje; Jan. Slomšek v Ulimije; Trunk Blaž k sv. Lenartu v Slov. gor.; Jan. Reišp k sv. Lovrencu v Sl. gor.; Mark. Štuhec k sv. Benediktu v Sl. gor.; Jak. Kočevar k sv. Križu na Slatini; Fr. Arnuš k sv. Vidu pri Ponikvi; Mih. Vavpotič v Tinje. — Umerl je g. Mat. Pintar, župnik v Polzeli; g. Fr. Mihelič, župnik pri sv. Martinu blizu Vorberga. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

G. Karol Tedeški 3 gold. za ranjene papeževe vojake. — G. Š. P. v Gradu 1 tol. za 2 gold. st. dn. in Fr. P. 3 dvajsetice za sv. Očeta in njih hrabre vojake, s pristavkom: „Ista, quae consurgit sicut acies ordinata, contrivit eos.“ — Karolina F. z dvema drugima 2 gld. „v hvaležnost do Boga in s prošnjo, da bi Bog še nadalje naklepe savažnikov zoper Cerkev v nič deval.“ — Iz Planine: G. Anton Potočnik fajm. 1 križavec za 2 gl. 12 kr. st. dn.; g. Greg. Jakelj kapl. 3 dvajsetice; g. Ambrožič dvajsetico in st. desetico. — Iz Unca: G. Jan. Brence 1 pruski trdnj.; P. Ferlan 1 dvajsetico. G. Mat. Jereb 1 terdnj. za 2 gl. st. dn. — Mati in hči vsaka tol. za 1 gl., da bi jima sv. Oče sprosili, česar

potrebujete, posebno srečno zadnjo uro. — G. M. J. 1 ces. cekin „z upanjem, da je Ljubljana vendar bolj katoliška, kakor bi bilo iz „L.“ soditi.“ — Mina J. 1/2 gl. sr., se sv. Oče priporoči, da bi bila uslišana njena prošnja. — Bolni duhoven Anton J. 1 cek.; „Sv. Oče, sprositi mi to od Boga, kar je meni v zveličanje, posebno pa voljno poterpljenje in srečno zadnjo uro.“ — G. Matija Aleš pek 1 terdnjak za 2 gl. 12. kr. st. dn. — G. A. G. 2 cekina. — Neimenovan 1 gl. — „Za sv. Očeta in njih serčne vojake“ 25 gl. tisti gosp., ki že tri leta niso bili v Ljubljani, razun pri eksercijah.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. dr. Kl.: Serčno radi; prosimo le večkrat. — G. —: Milujemo, da je za zdaj prepozno došlo. — G. J. Ev. Š.: Dan. Vam poslana po Vaši želji od 1. grud. —

Vabilo na naročevanje

na

tednik „ZGODNJA DANICA“ za l. 1868.

„Narodi prejdejo, prestoli padajo, — Cerkev ostane!“ je navdušeno zdihnil prvi Napoleon, ko je s šenthelenske pečine premišljeval nebo, zemljo in človeško djanje in gnanje, — in zagledal med tem premišljevanjem cerkven stolp od delec.

Cerkev ostane na zemlji, ali pomika se iz Evrope proti Ameriki, kakor se je nekda iz Jutra proti Evropi; lahko zgubi narod za svoje mlajši vero in z njo vred oliko, ako se je nevrednega stori, in nakopljejo si tako na vest očetje vso nesrečo svojih otrok, — ves narod pogubo svojih mlajšev. Kakošna je zdaj n. p. Azija, — in kakošna je bila nekda!

Ni torej družega pomočka, kakor: na vso moč delati! Malo nas je Slovencev; olikovati in vterjati se moramo na vse strani, in pa braniti se zoper nasprotnike. Če ne, nas bo zmiraj manj za vero, dom, — cesarja.

Tedaj na delo! In pa z novo serčnostjo, z novo močjo. „Zgodnja Danica“ zavoljo tega na svet modrih gospodov namérja zanaprej vsak teden izhajati. In pa ravno na petek, ktereга ima ona za srečen dan, naj pravijo vedeži in petelini, kar jim je drago. Da bo pa to mogoče, je nekaj čverstih in učenih gospodov Danici svoje stanovitno sodelo zaterdilo. Tvarine je sadanji čas obilno, samo obdelovati jo je treba. Dosedanje gospode pisavce serčno prosimo, naj verli in zvesti ostanejo. Ni nas Slovencev na milijone, pa pisavcev imamo pri malih pomočkih lepo število. Od leta do leta kažejo dopisi, kako zmožen je narod, kako naglo naprédva. To je narod v resnici sokolski; Bog ga v milosti ohrani!

Zdaj pa še nekaj. Ker bo list večkrat izhajal, bi bilo dobro, ko bi se nekoliko bolj zastopala tudi véda, še zlasti cerkvena. Torej naj smemo pri gg. učencih bogoslovja in sploh veroznanstva priljudno na vrata poterhati za reč, ki ni težavna, pa utegne mnogo koristiti, posebno za spodbudo mladini k lastnemu uku in olikanju. Mislimo pa takó-le: Naj blagovoli vsak k manjšemu na pol leta enkrat o zadevi svoje lastne tvarine, v pospéh njenega uka itd. kak bolj poljuden spisec ali malo obravnavo „Danici“ poslati; — če pa to stori vsake tri mesce ali večkrat, bo še bolje. Tako „Danica“ postane posrednica po nekoliko tudi za višjo oliko in utegne k dobremu vnemati in koristne misli buditi na vse strani.

Do naročnikov pa imamo to prošnjo, da bi se zavoljo nekoliko veči naročnine nobeden ne zgubil, pa res ne; temuč naj bi še veliko novih pristopilo. Zakaj ker se s trdom piše, naj se tedaj tudi pridno bere, da bo veliko sadú. Da bo „Danica“ gledala svojo dolžnost pridno zverševati, in da se bode na tekoče dogodbe zamoglo bolj ozir imeti, kakor dozda, to je jasna reč.

Poslednjič pa priserčna hvala tako blagim dopisovalcem, zvestim naročnikom in vsim prijetlom našega lista.

Bog plačaj Vam. Bog Vam poverni,
Vsim v časni, večni prid obrni!

Veljala bode „Zgodnja Danica“:

Po pošti za celo leto . . . 4 gld. 20 kr.	V tiskarnici za celo leto . . . 3 gld. 60 kr.
Po pošti za pol leta . . . 2 „ 20 „	V tiskarnici za pol leta . . . 1 „ 80 „
Za četert leta po pošti . . . 1 „ 15 „	Za četert leta v tiskarnici — „ 90 „

Za nošo na dom se plača 36 kr. — Za spremen napisa med letom 10 kr.

